

**SAMOEVALVACIJSKO POROČILO OŠ JANKA MODRA, DOL PRI LJUBLJANI
ZA ŠOLSKO LETO 2021-2022**

**EVALVIRANI SEGMENT:
DELO Z NADARJENIMI UČENCI**

Videm, 22.2.2022

Pripravil: Gregor Pečan, ravnatelj

UVOD:

Samoevalvacijsko poročilo je ena izmed nalog ravnatelja, ki so opredeljene v 49. členu ZOFVI, sprejema pa ga Svet zavoda v skladu z 48. členom ZOFVI (Ur. List RS, št. 115/03, 36/08, 64/09-popr. ter 65/09-popr.).

Samoevalvacijo izvajamo, da bi ovrednotili in določili vrednost, kakovost, uporabnost, učinkovitost ali pomembnost tistega, kar evalviramo in želimo s tem identificirati potrebne izboljšave.

V povezavi z zagotavljanjem kakovosti v izobraževanju je že dlje časa predmet razprav razmerje med samoevalvacijo (kako vidim sebe) in zunanjo evalvacijo (kako me vidijo drugi). V trendu povečevanja avtonomije šol in vrtcev, razvijajo metode evalvacije, ki bodo omogočale več sodelovanja in spodbujale samoevalvacijo.

Namen samoevalvacije je izboljšati kakovost učenja in poučevanja ter okrepiti sposobnost šol in vrtcev, da samoevalvacijo vseh pomembnejših dejavnosti sistematično izvajajo. Namen zunanje evalvacije pa naj ne bi bil le nadzor in rangiranje, temveč zunanja spodbuda k izvajanju samoevalvacije in javnemu poročanju zavodov o rezultatih delovanja – posredovanje transparentnih informacij udeležencem izobraževanja.

V poročilu o realizaciji letnega delovnega načrta je bil samoevalvacijski pristop v veliki meri že prisoten pri posameznih dejavnostih, zato sem se odločil, da bom v Samoevalvacijskem poročilu obdelal segment uspešnosti šole pri delu z nadarjenimi učenci. Za ta segment sem se odločil, ker že od uzakonitve obveznosti dela z nadarjenimi učenci ugotavljamo kako zelo je področje sistemsko nedorečeno in posledično tudi neurejeno.

POROČILO:

11. člen Zakona o OŠ opredeljuje nadarjene učence kot učence, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu.

Šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je sprejel Koncept Odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni OŠ (<https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/01/koncept-dela-z-nadarjenimi-ucenci.pdf> , v nadaljevanju Koncept), ki opredeljuje nadarjenost, značilnosti nadarjenih učencev, izhodišča in postopek za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci. Problem lahko vidimo že v sami starosti dokumenta (sprejet l. 1999), ki od sprejetja še ni bil revidiran in posodobljen, čeprav se je v teh 23 letih na področju OŠ izobraževanja vendarle spremenilo marsikaj. Prav v letošnjem letu (2022) so v pripravi na ZRSS nove smernice, ki naj bi počasi pripeljale do prenove omenjenega Koncepta.

Za kakovostno izvajanje Koncepta v OŠ je zagotovo prvi pogoj znanje učiteljev o tem kaj pomeni nadarjenost in razlikovanje med nadarjenostjo in marljivostjo. Naslednji pogoj za kakovostno izvajanje Koncepta je vsekakor dobro poznavanje izhodišč in postopkov odkrivanja

nadarjenih učencev. Odkrivanje nadarjenih učencev je strokovno zelo zahtevno opravilo in se mora izvajati skozi celo šolsko leto.

Odkrivanje nadarjenih učencev zajema 3 korake: **evidentiranje, identifikacijo in seznanitev in mnenje staršev.**

Zagotovo bi lahko na področju **evidentiranja** učencev, ki bi bili lahko nadarjeni, naredili več na področju intenzivnega spremljanja učencev znotraj pouka in na izvenšolskih dejavnostih. Posebno pozornost pri presojanju bi morali učitelji posvetiti tistim učencem, ki kažejo znake nadarjenosti in nimajo odličnega uspeha, učencem, ki imajo specifične učne težave, tistim iz ekonomsko ogroženega okolja in tistim z vedenjskimi težavami. Bistveno več bi lahko bilo sodelovanja šole z zunanjimi mentorji interesnih in drugih dejavnosti (npr. glasbena šola, nogometni klub itd.), saj to sodelovanje poteka predvsem na logistično »materialnem« področju (zagotavljanje prostorov, financiranje mentorjev...) in zelo malo na pedagoškem.

Na področju **identifikacije** nadarjenih učencev, se mora po sprejetju/glasovanju oddelčni učiteljski zbor natančno seznaniti kateri učenci so identificirani kot nadarjeni in na katerih področjih izkazujejo svojo nadarjenost. Tak način pripomore k boljši notranji diferenciaciji pouka za nadarjenega učenca.

Na področju **seznanitve in mnenja staršev** je potrebno bolj aktivno vključiti starše in učenca (osebno) in skupaj pripraviti Načrt dela za nadarjenega učenca za posamezno šolsko leto.

Učitelji pri **delu z nadarjenimi učenci** premalokrat izvajajo notranjo diferenciacijo pouka za nadarjene učence, kar pomeni, da pouk ni prilagojen nadarjenim učencem na posameznih področjih. Ob tem pa je potrebno poudariti, da je to v oddelkih standardne velikosti (vse do 28 učencev), od katerih jih ima nekaj odločbe in jim je potrebno pouk prilagajati zaradi posebnih potreb, nekaj pa nadarjenih, lahko iz zelo različnih področij, izjemno zahtevno, pogosto tudi nemogoče. Tu se že kaže nedorečenost in pomanjkljivosti trenutnega Koncepta.

Učitelji težko prepoznavajo nadarjenost pri učencih in jo velikokrat zamenjujejo z marljivostjo in delavnostjo učenca.

Odkrite nadarjene učence šola celo leto spremlja in ob koncu šolskega leta šola skupaj s starši in učencem evalvira doseženo iz Načrta dela za posameznega učenca.

Šola mora nenehno spremljati potrebe nadarjenih učencev, jih bolj intenzivno vključevati v šolske aktivnosti (prireditve, proslave, zbiralne akcije, šolska skupnost učencev, šolski in otroški parlament, šolski ples, itd.). Spodbujati učence k vključevanju v zunanje institucije, kjer lahko krepijo svojo nadarjenost v soglasju s starši.

POROČILO O KONKRETNEM DELU V ŠOLSKEM LETU 2020/21

V šolskem letu 2020/21 je bila sestavljena skupina za delo z nadarjenimi učenci. Skupina se je na začetku leta sestala in naredila načrt za celotno šolsko leto, vendar ga je bilo zaradi pandemije korone (Covid-19) potrebno prilagoditi in spremeniti. Večkrat smo za učence pripravili kvize, ki so potekali preko spletne platforme Zoom. Pred tem, smo se tudi sami dobili preko Zoom-a, da smo se dogovorili za tematiko kviza, organizirali in razporedili delo, ter pripravili kviz na spletni platformi Kahoot. Tematika kvizov je bila različna in kljub temu, da so imeli učenci veliko šolskih ur preko Zoom-a so se kvizov radi udeleževali. Prijave na kvize smo sprejemali

teden dni prej in nato vsem prijavljenim poslali povezavo do kviza, ki je običajno potekal pozno popoldne, ko so učenci zaključili z drugimi šolskimi obveznostmi. Kvizov se niso udeleževali samo učenci, ki so identificirani kot nadarjeni, ampak vsi, ki so to želeli. Povabljeni so bili učenci od 5. do 9. razreda. Poleg kvizov so bili učenci od 5. do 9. razreda vabljeni tudi na kuhanje na daljavo (preko Zoom-a). Skupaj smo pripravili kosilo: juho, glavno jed, sladico. Udeležba pri kuhanju ni bila visoka. Imeli smo tudi družabni večer, kjer so se učenci lahko pozabavali ob različnih igrah, ki so ravno tako potekale preko Zoom-a.

V šolskem letu 2021/22 je skupina za delo z nadarjenimi učenci prav tako na začetku šolskega leta sestavila program za celo šolsko leto. Prijave za tabor in druge dejavnosti se zbirajo preko prijavnice vsaj teden dni pred začetkom tabora. Učenci so o novostih obveščeni preko šolske spletne strani in oglasne deske, ki je namenjena nadarjenim učencem in vsem, ki si želijo česa več.

Zaradi pandemije je bil prvi tabor, ki je potekal na CŠOD Peca izveden že v septembru, ko so razmere to dopuščale. Tabor je potekal od petka do nedelje, udeležili so se ga tudi drugi učenci, ne le tisti, ki so identificirani kot nadarjeni. Učenci so na taboru razvijali svoje intelektualne sposobnosti, likovno-gledališke spretnosti, si ogledali rudnik Mežica, spoznali nov šport (disk golf) in plezali nad krošnjami dreves. Odzivi učencev nad prvim taborom so bili pozitivni.

Drugi tabor je potekal v šoli (v petek popoldne in v soboto). Učenci so v šoli tudi prespali. Poimenovan je bil učilnice pobega, saj so učenci po skupinah sestavljali učilnice pobega in nato preizkusili tudi sestavljene učilnice drugih skupin. Ker je bilo zanimanje za ta tabor precejšnje, smo učence razdelili na dva vikenda in sicer so bili na prvem vikendu učenci od 6. do 9. razreda, ter na drugem učenci petih razredov. Učenci so si v učilnici gospodinjstva tudi sami skuhalo in pripravili večerjo, zajtrk, kosilo, kar jim je bilo zelo všeč.

Učenci so se lahko prijavi tudi na ogled NUK-a in razstave Kartografski zakladi slovenskega ozemlja, vendar je bila udeležba učencev nizka. Prijavljeni učenci so bili iz 5. in 6. razreda. Po ogledu NUK-a je sledil tudi ogled centra Ljubljane.

Tretji tabor, ki bo ravno tako potekal v šoli, bo pokrival matematično-gledališko področje. Namenjen bo učencem 5. in 6. razreda. Učenci se bodo preizkusili v reševanju logičnih ugank in nalog, ter zaigrali v lastni gledališki predstavi. Pred tem bodo načrtovali in pripravili tudi kostume in gledališko sceno.

Največ učencev, ki se prijavi na tabor za nadarjene, so učenci od petega do sedmega razreda. Manj učencev pa je iz osmega in devetega razreda.

ZAKLJUČEK:

Šole se zelo različno lotevajo dela z nadarjenimi učenci. Razlogov za to je več, najpomembnejše pa gre iskati pri pomanjkljivi dorečenosti Koncepta, njegovi zastarelosti in predvsem normativni neopredeljenosti tega dela. Na marsikateri šoli se »delo« z nadarjenimi konča po opravljenem postopku evidentiranja in načrtovanja. Tudi pri nas je bilo v preteklosti precej težav, ki smo jih skušali odpravljati na različne načine. V preteklem šolskem letu smo za zagotovitev ur, se pravi za normativni okvir, dodelili skupini učiteljev, ki smo jih izbrali z

različnih predmetnih področij in so izrazili pripravljenost za delo, dodelili skupno 6 ur tedensko iz nabora ur za individualno in skupinsko pomoč (na MIZŠ so se že pred nekaj leti opredelili do te – normativne problematike, s predlogom, da šola ure zagotovi prav iz tega fonda). Nadalje smo na mnoge načine skušali z različnimi pristopi zagotoviti učencem dodatne možnosti za razvoj njihovih potencialov. Zelo presenetljivo se je izkazalo, da večina identificiranih in evidentiranih učencev nima želje po kakršni koli obliki dodatnih dejavnosti s katerimi bi lahko razvijali svoje potenciale. Udeležba na nobeni od ponujenih aktivnosti ni presegla četrtrtine vseh evidentiranih učencev. Vedno se je pridružilo precej več učencev, ki formalno niso bili evidentirani.

Zavedati se je potrebno, da je to tek na dolge proge, kjer se bodo ob konstantnem delu rezultati začeli poznati šele čez čas, zato bomo z zastavljeno usmeritvijo nadaljevali v upanju, da bomo s pomočjo staršev vendarle zmotivirali za dodatno delo več učencev. Upanje vzbuja tudi začetek postopka za spremembo Koncepta, kjer naj bi zlasti dorekli normativni okvir in upoštevali tudi najnovejša pedagoška dognanja s področja dela z nadarjenimi. V kolikor bo v naslednjem šolskem letu začel z delom poizkus prenovljenega Koncepta, se bomo skušali priključiti.

Gregor Pečan, u.d.i.e.